

این همه تصویر از استانبول؟!

حسین شرفخانلو

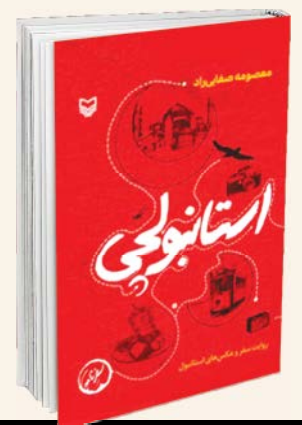
نویسنده

این که یک سفر رونده تنها که از ماه‌ها قبل، قصد و تمهید سفر به قلب تمدن عثمانی‌ها در سر داشته باشد و درست چند روز مانده به ایام عزاء، از تنهایی به درآید و عروس آذری‌ها شود و در همان گام‌های اول زندگی مشترک و یکی شدنش با رفیق ترک‌زبان ما، هم‌داستان شوند به قصد دیدار از استانبول در اولین روزهای زندگی و به‌عنوان اولین سفر مشترک و بی‌باکانه بخواهند همه را در سفر و از قضا در خارج از حدود ممالک محرومه محک بزنند و از آن سو این قصد و این سفر مصادف شود با ایام عزای سیدالشهدا در دهه اول محرم الحرام، برای هرکسی هم که آب نداشته باشد برای «معصومه صفائی‌راد» و آقای همسفرش که شهریار ما باشد، نان داشته است.

کتاب نسبتاً قطور «استانبولچی» را که سوره مهر در ظرف طرح جلدی زیبا و قطعی مناسب و کاغذهای خوشبوی کاهی در روزهای آخر سال ۱۴۰۱ منتشر کرده، حاصل آن سفر ۱۰ روزه است به استانبول و در همان گام اول و با اضافه کردن صفت‌ساز «چی» به اول اسم شهر افسانه‌ای استانبول، تکلیف‌تورا بابت تماشای شهری تاریخی از چشم جزء‌نگر زنی جوان و نویسنده که از قضا دو سفرنامه موفق در کارنامه دارد، روشن می‌کند و مجال نمی‌دهد به تو که تا ۱۰۰ صفحه نخست بروی تا بفهمی در این کتاب قرار است با یک شگفتانه مواجه شوی!

شعاع این شگفتی وقتی تکمیل می‌شود که قیاس قطر کتاب و طول مدت سفر، سؤال ایجاد کند که آیا در ۱۲-۱۰ روز می‌توان این همه تصویر نوشتنی از استانبولی که هر سال میلیون‌ها ایرانی از آن بازدید می‌کنند، داشت؟ و آن قلت مهدی قرلی در ذهنش روشن می‌شود که «سفرنامه نوشتن به شهر و کشوری که هر سال چند میلیون آدم به آن می‌روند و می‌آیند، اصلاً نوشتن ندارد!» و در همان ۴۰-۳۰ صفحه اول قانع می‌شوی که در همیشه روی پاشنه شبیه بحق مهدی قرلی نمی‌چرخد و خانم نویسنده جوان، اولاً قرار است تو را به استانبولی ببرد که یک سرش گذار از حاشیه محله تفریحات شبانه است و آن سرش به زینبیه استانبول ختم می‌شود و هر جا که قدم می‌گذارد، قدحی پر از تاریخ و سابقه آنجا را برای پیمانه می‌کند و لطافت ذکر نکات اقتصاد سفر این دو کبوتر عاشق و گرانی و بد غذایی آقای همسفرش به لذت تماشای شهر از قاب کلمات نویسنده می‌افزاید و البته برگ برنده استانبولچی، ارائه نرم و روانی است از تاریخ عثمانی که حقاً بابتش مطالعه قبل و بعد از سفر داشته و انصافاً، تحلیل و ترکیب خوبی از حال و گذشته شهر شگفتی‌ها دارد.

برای مجموعه چهارده ترکیب‌بند آیینی به کوشش نغمه مستشار نظامی

اتفاقی خجسته در شعر آیینی

رضا اسماعیلی

شاعر

چاپ و انتشار مجموعه ترکیب‌بند‌های فاخر دینی و آیینی بانوی فاطمی سیرت و زینبی همت، نغمه مستشار نظامی اتفاقی خجسته در حوزه شعر آیینی روزگار ماست. این اتفاق، دلیلی روشن و نشانه‌ای مبرهن در اثبات نامیرایی قالب اصیل «ترکیب‌بند» در ادبیات باشکوه پارسی است. قالب ترکیب‌بند که با عاشورایی سروده اصیل و باشکوه محتشم کاشانی (از شاعران عصر صفوی) رونق گرفت، بعد از پشت سر گذاشتن یک دوره فترت، به برکت حاکمیت جمهوری اسلامی و به همت شاعران انقلاب، بار دیگر به صحنه آمد و محمل شایسته‌ای شد برای تبلیغ و ترویج آموزه‌های اصیل و حیانی و قرآنی.

و اما این که در مقطعی قالب ترکیب‌بند از بطن و متن ادبیات به حاشیه رانده شد، دلایل فراوانی دارد که یکی از آنها ناتوانی شاعران هم‌روزگار ما در انطباق مضامین این قالب ادبی با ذوق و ذائقه عمومی است. یعنی به‌راستی زدن حرف‌هایی «از جنس زمان» در قالب ترکیب‌بند دشوار است و کار هر کسی نیست. در سال‌های اخیر اما با چاپ و انتشار ترکیب‌بند‌های فاخری چون «با کاروان نیزه» از علیرضا قزوه و همچنین ترکیب‌بند‌های شاعر دین‌آگاه محمدحسین انصاری‌نژاد، این قالب ادبی از مظلومیت و مهجوریت بیرون آمد و رونقی دوباره گرفت. چاپ چهارده ترکیب‌بند آیینی بانو مستشار نظامی نیز گواه دیگری بر درستی این ادعاست.

بانو مستشار نظامی - به شهادت آثارش - از نسل شاعران متعهد و باورمندی است که از فردای پیروزی انقلاب تا به امروز، با سربلندی در مسیر پاسداشت تعلیم قرآنی و احیای کرامت‌های انسانی قدم و قلم زده است. بانوی ادیبی که به رسالت شعر و شاعران ایمان دارد و همچون «خاقانی» در عرصه سخنوری، راستی و رستگاری را از حضرت دوست می‌طلبد....

از منظر اسلام، شعر اصیل شعری است که جوهره آن «دانایی» و «بینایی» باشد و ما را به رسالت انسانی و اجتماعی، اندیشه‌ورزی و تفکر شاعرانه دعوت کند. خداوند در قرآن - آیه ۲۷۷ سوره شعراء - از شاعرانی که در منزل «تصویرگری» و «خیال‌پردازی» صرف‌توقف کرده‌اند، به‌عنوان شاعرانی یاد می‌کند که گمراهان از آنان پیروی می‌کنند.

مستشار نظامی با وقوف بر این دقیقه قرآنی و دریافت این حقیقت که گوهر و جوهر شعر «تعهد و رسالت» است، در سنگر شعر، در مسیر هدایت و روشن‌گری گام برمی‌دارد و بر آن سر است که سرشت و سرنوشت شعرش را با شاعرانی که مخاطب خداوند در آیه ۲۷۷ سوره شعراء هستند، گره بزند. چهارده ترکیب‌بند آیینی نغمه مستشار نظامی که از شاعران پرکار، ظریف‌اندیش و معناپور روزگار ماست، نمونه‌ای درخشان و موفق از آیینی سروده‌های شاعران عصر انقلاب است. پرهیز از غموض و مغلق‌گویی و پاسداشت طبیعت صمیمی زبان، از محاسن این آیینی سروده‌هاست. بیان و زبان شاعر در تمام ابیات ترکیب‌بند‌های این صحیفه معنوی، زبانی سالم، سهل و ممتنع و به دور از کژتابی‌های اعتقادی و مضمونی است. زبان در این ترکیب‌بند‌ها آنچنان ژلال و صمیمی است که گویی شاعر بی‌آن که اراده سرودن کرده باشد، با تو سخن می‌گوید....

چهارده ترکیب‌بند

آیینی نغمه

مستشار

نظامی که از

شاعران پرکار،

ظریف‌اندیش و

معناپور روزگار

ماست، نمونه‌ای

درخشان و

موفق از آیینی

سروده‌های

شاعران عصر

انقلاب است

نزدیکی به طبیعت صمیمی زبان، پرهیز از بیان انتزاعی و عینی‌گرایی، بیان وصفی - روایی و نگاه عاطفه‌محور زنانه و مادرانه از مؤلفه‌های شاخص این مجموعه است. این مؤلفه‌ها، لهجه ترکیب‌بند‌های او را به لهجه نیمایی و فضای شعر امروز بسیار نزدیک کرده و باعث شده است که ترکیب‌بند‌هایش از ساختاری مدرن و معاصر برخوردار شوند. بانو مستشار نظامی در آیینی سروده‌های این مجموعه، از شعر دینی و آیینی اصیل رونمایی کرده و هوشمندی و بصیرت دینی خود را به‌عنوان شاعری روشن‌اندیش که پرورش یافته مکتب قرآن و عترت است، به تمام و کمال به تماشا گذاشته است.

این مجموعه و منظومه می‌تواند سرمشقی شایسته برای شاعران آیینی سرای زمانه ما باشد. زیرسارده‌های آن صرفاً براساس شنیده‌ها و گفته‌ها و مشهورات دینی نیست، بلکه مجموعه‌ای است مستند به آیات و روایات. از همین رو، رد پای قرآن، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه و روایات قدسی را در بیت به بیت و واژه به واژه شعرهای این مجموعه می‌توان دید. شاعر در این مجموعه، در صراط مستقیم معرفت، حکمت و حقیقت گام برمی‌دارد. چرا که به خوبی می‌داند رسالت شاعر اصیل آیینی، بیش و بیش از تحریک احساسات، نقب‌زدن به ریشه‌ها و آتش افکندن در خرمن اندیشه‌هاست.

جان کلام آن که چهارده ترکیب‌بند آیینی نغمه مستشار نظامی که از شاعران پرکار، ظریف‌اندیش و معناپور روزگار ماست، نمونه‌ای درخشان و موفق از آیینی سروده‌های شاعران عصر انقلاب است. وی در قاب و قالب این ترکیب‌بند‌ها که آمیزه‌ای باشکوه از سوگ و حماسه و پیام است، به خوبی توانسته است سیمای عاشورای حسینی را بر بوم شعر به تصویر بکشد و همچون حضرت زینب (س) این واقعه انسان‌ساز را به زیبایی تمام برای نسل‌های آینده بازخوانی کند.

